

Faludi Ferenc versei

Könyvbemutató a Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtárban

A 2025-ben a Reciti Kiadó gondozásában megjelent kötetet Borián Elréd bencés szerzetes atya, gimnáziumi tanár úr rendezte sajtó alá. Elréd atya 2014-ben kereste meg a Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtárat – ahol Faludi Ferenc sajátkezűleg írt versesfüzetének ránk marad két példánya közül az egyik megtalálható –, az eredeti és a faksimile Faludi kiadás eltérő oldal-számainak egyeztetésével kapcsolatban.

Fontosnak tartotta, hogy az elkészült kritikai kiadást Szombathelyen is bemutassa, mivel Faludi Ferenc és Szily János kapcsolata különleges helyet foglal el Szombathely kulturális és egyháztörténetében. A jezsuita szerzetes, költő és író több verset is írt Szily Jánoshoz, Szombathely első püspökéhez, amelyek nemcsak irodalmi értékük miatt jelentősek, hanem azért is, mert betekintést engednek a 18. századi város és az újonnan alapított püspökség szellemi világába.

A szombathelyi püspökséget 1777-ben alapították, és Faludi Ferenc valószínűleg ebben az évben írta latin és magyar nyelvű dicsőítő költeményeit Szily János tiszteletére. A versek középpontjában a püspök címere áll, amelyet a költő gazdag szimbolikával értelmezett.

A latin nyelvű költemény klasszicista stílusban, disztichonban íródott. Faludi a címer elemeit – az oroszlánt, a medvét, a csillagképeket és a növényi díszítéseket – erkölcsi és lelki jelentéssel ruházta fel. Az oroszlán a bátorságot, a medve a vezető szerepet és az állhatatosságot jelképezi, míg a Nagy Medve csillagkép a biztos irányítás szimbólumává válik. A költő Szily Jánost olyan főpapként mutatja be, aki a hajósokat vezető csillaghoz hasonlóan vezeti híveit.

A magyar nyelvű vers közvetlenebb és érzelmesebb hangvételű. Faludi ebben már nemcsak a címet magyarázza, hanem Szily János személyét és püspöki küldetését is méltatja. A költemény hangsúlyozza Szombathely örömét és reményét az új püspök érkezése miatt. A város szinte megszemélyesítve szólal meg a versben, jókívánságokat fogalmazva meg vezetője számára.

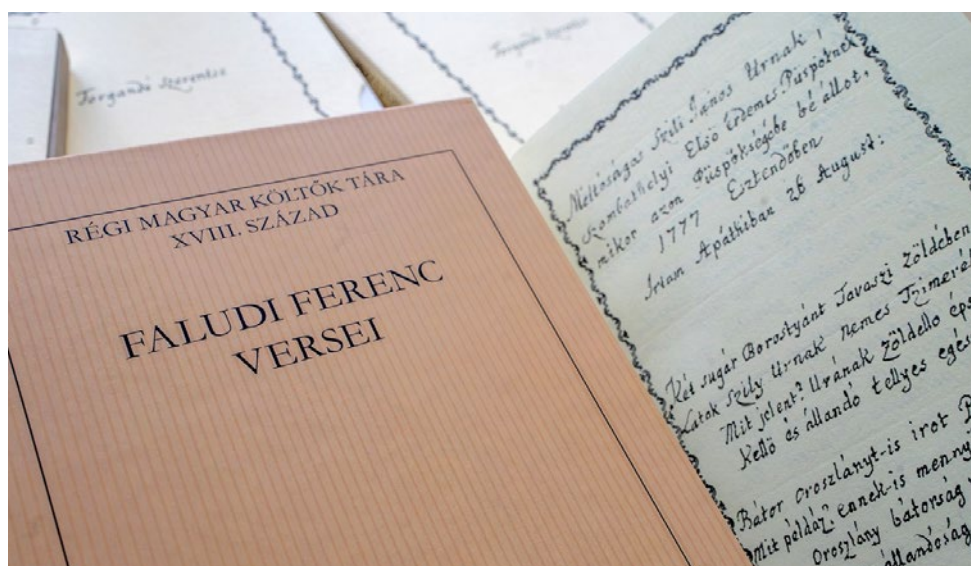
A Szombathelyi Egyházmegye havilapjának, a Martinus Folyóiratnak júliusi számában lesz olvasható az Előd atyával készült interjú, melyben részletesen is bemutatja a tavaly elkészült kötet szerkezetét, az abban megtalálható újdonságokat.

Az alábbiakban a vele készült beszélgetésből idézünk: „Vegyük szemügyre először a kritikai kiadás tartalommutatóját. Bevezető tanulmányok, majd a Szombathelyi kézirat versei, illetve a Szombathelyi kéziratban nem található versek következnek. Ilyen felosztást az eddigi kiadásokban nem találunk. Révai és Batsányi nyomán minden kiadás eddig témákra, műfajokra osztotta a költeményeket, bár ennek a felosztásnak nyomát sem találjuk a kéziratokban. A költemények betűhív kiadása is újdonság; a tollhibákat javítottuk, és kurzív betűvel jelöltük.

A kiadásban Faludi latin versei következnek három forrásból, majd a sok munkával készült Jegyzetek, illetve a Függelék és a Mutatók. Végül a Képmelléklet, amely főleg kéziratok fotóit tartalmazza, majd a hagyományörzés képei, az utolsó három a Körmenden található emléktáblákat örökíti meg.

Az életrajz szempontjából a kritikai kiadás újdonsága a Függelékben található: Faludi Ferenc élete jezsuita források tükrében. Nyolc különböző jezsuita forrást gyűjtöttünk össze, hetet fordítottunk le latin nyelvből, egy francia nyelvű lexikonban található. Elsőként a sokoldalú tehetség, Kaprinai István sorait idéztük, akihez az egyik gondosan leírt Faludi-verskézirata is kötődik. Mértékadó (ex)jeszuita tudós tanár Szerdahely György Alajos, aki a pozsonyi jezsuita gimnáziumban együtt tanított Faludival, és annak eklogáit égis magasztalta latin nyelvű esztétikai munkáiban. Szerdahely nagyon szép jellemrajzzal fejezi be méltatását: „Belső természetétől fogva vidám és szórakoztató, aki mindennél jobban ügyel arra, hogy meg ne bántsa az embereket, soha nem mondott rosszat másról, sőt soha nem tudta elviselni, ha másról rosszat mondtak; Faludi otthonában és a közéletben is kedvelt és megbecsült volt.”

Paintner Mihály (ex)jeszuita latinul is megírta Faludi bővített életrajzát a jezsuita írókról szóló hatalmas, befejezetlen munkájában. Külön kiemeli a rohami irodalmi munkásságát, és fölmagasztalva ezt írta róla: „kora magyar Cicerójának és legnagyobb költőjének nevezték.”

A Függelék másik újdonsága a Csörsz Rumen István és Hovánszki Mária által kiadott dallamok, amelyeken Faludi költeményeit énekelték. Az 1840 előtti gyűjtemények kottáit adták ki; előfordul, hogy egy dallamra több költeményt is énekeltek. Már Faludi életében énekelhették verseit. A három saját kezűleg írt kézirat közül a Nagyszombati kézirat alcíme így hangzik: Magyar Énekek. Mindenikének meg vagyon az eő Nótája. Megválaszolhatatlan kérdésnek tűnik: vajon hol lehetett meg a verseknek a nótája?

A kritikai kiadásban tizenhárom vers olvasható kottáikkal együtt, néhány több dallamvariációval is, illetve egy dallamra több verset is énekeltek. A katolikus templomokban nagybőjtben A' Feszülethez címűt éneklék Keresztények sírjátok kezdettel. Azért maradt meg ennek a dallama, mert több nyomtatott énekeskönyvben is szerepelt, amelyeknek dallamvariációi nem teljesen egyeznek meg a ma énekelttel. A szombathelyi bemutatón egy zongoratanár (Kertes Anna) és egy énektanár (Illés Gabriella) adott elő hat Faludi verset énekelve zongorakísérettel. Egy pannonthalmi diák pedig két versdalamat furulyával mutatott be (Trunki Péter)."

Idén április 7-én Elréd atya elnyerte a Faludi Ferenc Alkotói Díjat, amit a Faludi Ferenc Akadémia (2019-től Faludi Ferenc Jezsuita Akadémia) és a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézete 2004-ben hozott létre Faludi Ferenc születésének 300. évfordulója alkalmából, a 18. századi irodalommal kapcsolatos kutatások kiemelkedő eredményeinek elismerésére.

A könyvbemutató, mely Faludi Ferenc Szily Jánoshoz írt versét állította fókuszba, méltó előfutára az egyházmegye 2027-es jubileumi emlékévének, az alapítása 250. évfordulójának, amely elválaszthatatlan Szily János püspök személyétől. Az egyházmegye alapításán túl, Szombathely első főpásztora nélkül nem kezdődhetett volna el az idén 235 éves Egyházmegyei Könyvtár története sem.

Fontos információ a kötet iránt érdeklődőknek, hogy a könyv nem kerül kereskedelmi forgalomba, de az interneten könnyen hozzáférhető a reciti.hu/2026/9017 linken.

Források:

martinus.hu, a Szombathelyi Egyházmegye honlapja,
Martinus Folyóirat, a Szombathelyi Egyházmegye havilapjának
2026 júliusában megjelenő száma

RÓNAINÉ MAGYAR KRISZTINA
Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár

Fotó: Molnár Péter